

ZAŁĄCZNIK Nr 2

AUTOREFERAT

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Zofia Frączek

2. Data uzyskania stopnia naukowego doktora: 14.11.2000r.

Doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki. Nadany uchwałą Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Tytuł dysertacji: „Respektowanie wartości ogólnoludzkich w procesach kształcenia”.

Promotor: prof. dr hab. Kazimierz Denek

Recenzenci: prof. dr hab. Janusz Homplewicz; prof. dr hab. Józef Pólturzycki

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu:

W październiku 1994 roku rozpoczęłam pracę zawodową jako asystent w Instytucie Pedagogiki (początkowo w Wyższej Szkole Pedagogicznej, a po przemianowaniu instytucji od 2001r. na Uniwersytecie Rzeszowskim). W latach 2001-2008 pracowałam także w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu, nad którym Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego sprawował opiekę naukową. W latach 2009- 2012 pracowałam w Państwowej Wyższej Szkole w Sanoku. Do dnia dzisiejszego jestem zatrudniona na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego, w Katedrze Historii i Teorii Wychowania.

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

Obszary zainteresowań naukowych:

Moje zainteresowania naukowo - badawcze sytuują się w obszarze pedagogiki społecznej, a opublikowane prace wskazują na dwa zasadnicze kręgi poszukiwań badawczych.

Pierwszy z nich skoncentrowany jest wokół aksjologicznych i społeczno - kulturowych podstaw wychowania, które we współczesnej pedagogice, a w szczególności w obszarze teorii wychowania stanowią wciąż ważną płaszczyznę badawczą. Wyrazem tych zainteresowań są publikacje monograficzne i artykuły ukazujące znaczenie wartości w procesie wychowania, m.in.: Z. Frączek, *Edukacja aksjologiczna wobec potrzeb współczesności*, wyd. UR, Rzeszów 2002; Z. Frączek (red.), *Aksjologiczne horyzonty wychowania człowieka XXI wieku*, wyd. UR, Rzeszów 2004; Z. Frączek, *Granice wolności w procesach edukacyjnych*, (w:) *Wolność jako wartość i problem edukacyjny*, red. A. M. Tchorzowski, wyd. „WERS” Bydgoszcz 1999, s. 103-110; Z. Frączek, *Problem granic tolerancji jako zagadnienie wychowania*, (w:) *Pedagogika Szkoły Wyższej nr 6*, wyd. WSP

Bydgoszcz 1996, s. 52-55; Z. Frączek, *Sens życia według wartości wyzwaniem dla współczesnej pedagogiki*, (w:) *W kręgu edukacji, nauk pedagogicznych i krajoznawstwa*, red. E. Kameduła, I. Kuźniak, wyd. „MS Ag” Poznań 2003, s. 265 – 370; Z. Frączek, *Ojczyzna jako wartość edukacyjna w obliczu integracji europejskiej*, (w:) *Wychowanie do patriotyzmu*, red. W. Janiga, wyd. AP, Przemyśl – Rzeszów 2006, s. 457 – 463; Z. Frączek, *Spirituality of a human being against contemporary dilemmas of an axiology of life*, (w:) *“Phenomenological Inquiry. A Review of Philosophical Ideas and Trends”*, The World Phenomenology Institute, Hanover 2011, nr 35, s. 127-138; Z. Frączek, *Redefinicja podstawowych wartości współżycia społecznego jako potrzeba i zadanie dla etyki globalnej* (w:) *Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej*, T. II, red. Z. Frączek, K. Szmyd, H. Sommer, A. Olak, wyd. UR, Rzeszów 2012, s. 28-45.

W tym nurcie sytuują się także publikacje dotyczące roli nauczyciela – wychowawcy w kształtowaniu aksjologii dzieci i młodzieży. Przykładem są publikacje: Z. Frączek, *Potrzeba wychowania w harmonii między „starymi i nowymi” wartościami*, (w:) *Edukacja Jutra, X Tatrzańskie Seminarium Naukowe*, red. K. Denek, T. Koszycz, wyd. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław 2004, s. 243 – 246; Z. Frączek, *Dylematy edukacyjne w czasach „fast life”*, (w:) *Edukacja- Szkoła – Nauczyciele. Promowanie rozwoju dziecka*, red. J. Kuźma, J. Morbitzer, wyd. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2005, s. 46 -51; Z. Frączek, *Odkrywanie nowych kompetencji nauczycieli - nauczyciel jako promotor wartości*, (w:) *Pedagogika Szkoły Wyższej: Metodologia, Teoria, Technologia, Tom II*, red. Wiktor Andruszczenko, Kijów 2011, s. 307-317; Z. Frączek, *Revitalisation of moral authorities as an educationally desired reaction to postmodern relativism*, (w:) *„World Studies in Education”*, Vol. 18, 2011, Nr 2; Z. Frączek, *Edukacja nauczycieli wobec wyzwań XXI wieku – między ideałem a codziennością*, (w:) *Učitel na ceste k profesionalite*, red. N. Krajčova, V. Šutakova, Preszów 2013, s. 69-75.

W drugim nurcie moich naukowych rozważań mieści się problematyka dotycząca rodziny jako społecznej wartości, a jednocześnie najbardziej naturalnego i podstawowego środowiska wychowawczego, które wpływa na wszechstronny rozwój jednostki i jej funkcjonowanie w społeczeństwie, a w konsekwencji na kondycję i przyszłość całego społeczeństwa. W swoich publikacjach podejmuję kwestie związane z przemianami rodziny, problemami współczesnej polskiej rodziny, a także jej znaczeniem jako środowiska wychowawczego. Do publikacji poświęconych tej problematyce należą m.in.: Z. Frączek, *Wsparcie w rodzinie jako uwarunkowanie realizacji potencjału osobowościowego młodego*

człowieka. „Wychowanie na co Dzień” 2008, nr 9, s. 26-29; Z. Frączek, *Pokoleniowe przemiany społecznej świadomości wartości rodziny*, wyd. UR, Rzeszów 2011, stron 342; Z. Frączek, *Udział współczesnego ojca w realizowaniu wychowawczej funkcji rodziny*. „Pedagogika Rodziny” 2013 nr 4, s. 141-156; Z. Frączek, *Wizerunek małżeństwa i rodziny w dobie pluralizacji życia rodzinnego*, (w:) *Edukacja Jutra. Edukacja ustawiczna. Pozaszkolne formy wychowania i kształcenia*, red. K. Denek, A. Kamińska, W. Kojs, P. Oleśniewicz, Sosnowiec 2013, s. 243-254; Z. Frączek, *Błędy wychowawcze rodziców i ich eliminowanie*, (w:) *Współczesna rodzina w Polsce i na świecie – zagrożenia i nadzieje*, red. S. Cudak, E. Adasiewicz, Łódź 2016, s. 161-174; Z. Frączek, *Family Upbringing in the Light of the Notion of the "Post-modern" Upbringing – Pedagogika Rodziny* 2016, nr 4, s. 91-100.

Moje zainteresowania naukowe rozwijałam uczestnicząc w realizacji projektów badawczych (międzynarodowych i grantów wydziałowych) oraz w konferencjach naukowych (krajowych, międzynarodowych i zagranicznych), na których prezentowałam materiały poświęcone aksjologicznym aspektom procesów edukacyjnych i wychowawczych, a także rodzinie - jej problemom, przemianom i wychowawczemu znaczeniu. Wypracowany przeze mnie dorobek naukowy stanowią: autorskie prace monograficzne; opracowania wieloautorskie; redakcje i współredakcje monografii; artykuły w czasopismach (w tym także punktowanych) i rozdziały w monografiach oraz inne formy aktywności naukowej. Do oceny przedstawiam najnowszą pracę monograficzną, poświęconą znaczeniu wychowawczego funkcjonowania rodziny dla zachowania uczniów w środowisku szkolnym. Ponadto przedkładałam cztery inne publikacje związane tematycznie z tą problematyką.

A. Tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:

„Wychowawcze funkcjonowanie rodziny a zachowanie uczniów w środowisku szkolnym”, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, stron 388. ISBN 978 – 83 – 7996 – 434 – 5; **Recenzent: prof. dr hab. Mirosław Stanisław Szymański.**

Omówienie celu naukowego pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Zachodzące przemiany społeczne przyczyniają się do przeobrażeń rodziny. Widoczne są zmiany w zakresie realizowanych modeli rodziny, w jej strukturze, w wypełnianiu ról rodzicielskich oraz w występujących w rodzinie więziach, przypisywanych jej funkcjach i zadaniach, a także w jej ogólnej kondycji społeczno - moralnej. Na przyczyny i następstwa dynamicznych przemian społecznych, które warunkują także przeobrażenia rodziny od lat

wskazują badacze w publikacjach z zakresu nauk społecznych i humanistycznych, a są to m.in.: F. Adamski, Z. Bauman, J. Brągiel, K. Ferenc, J. Izdebska, A. W. Janke, S. Kawula, A. Kwak, B. Matyjas, T. Szlendak, K. Szmyd, Z. Tyszką, J. Wilk, M. Ziemska.

Z uwagi na to, że rodzina jest pierwszym (pierwotnym i naturalnym), a jednocześnie, najdłużej oddziałującym na dziecko środowiskiem życia, szczególnie ważne dla pedagoga jest jej wychowawcze funkcjonowanie. Wadliwe wychowawcze oddziaływanie środowiska rodzinnego może przyczynić się do zaburzeń w rozwoju dziecka i jego zachowaniu. Ujawniają się one w zachowaniach agresywnych, antyspołecznych, ale także przyhamowanych. Konsekwencją niewłaściwego wychowawczego funkcjonowania rodziny może być też wystąpienie u dzieci obniżonej motywacji do nauki i osiągnięć szkolnych.

Na następstwa wadliwego wychowawczego funkcjonowania rodziny, ze szczególnym zwróceniem uwagi na stosowane przez rodziców style oraz metody wychowania, wskazuje dość już dziś obszerna literatura naukowa - opracowania teoretyczne, analityczne oraz prace empiryczne. Przykładem mogą być publikacje takich autorów jak: B. Arska – Karyłowska, B. Bieszczad, J. Bińczycka, A. Gurycka, J. Górniewicz, B. Harwas – Napierała, I. Jundziłł, E. Jackowska, A. W. Janke, K. Konarzewski, M. Kuchcińska, M. Łobocki, J. Maciaszek, M. Ochmański, D. Sikora, R. Pawłowska, M. Pelcowa, H. Spionek, J. Surzykiewicz, Z. Zaborowski, M. Ziemska.

Warto podkreślić, że mimo tak wielu opracowań naukowych poświęconych stosowanym przez rodziców metodom wychowania, ich autorzy uwzględniają tylko niektóre, wybrane metody. Istniejący stan badań wskazuje na brak prac empirycznych ujmujących w sposób kompleksowy, całościowy problematykę stosowanych przez rodziców stylów i metod wychowania, z uwzględnieniem wielu metod oddziaływań wychowawczych, w szczególności tych z grupy wpływu indywidualnego. Ponadto badacze uwzględniają zwykle perspektywę jednej lub dwóch grup badanych, prowadząc najczęściej naukowe eksploracje jedynie wśród rodziców, albo też obejmując poszukiwaniami badawczymi rodziców i ich dzieci. Brakuje szerszego ujęcia problematyki wychowawczego funkcjonowania rodziny, uwzględniającego także stanowisko profesjonalistów- nauczycieli i wychowawców, którzy na co dzień realizują pracę z uczniami i doświadczają konsekwencji niewłaściwego wychowawczego funkcjonowania rodziny. Takie wieloaspektowe spojrzenie na wychowawcze funkcjonowanie rodziny może pozwolić na opracowanie pełniejszej propozycji działań pedagogicznych, wspierających rodzinę w jej wychowawczym funkcjonowaniu.

Pojawiające się niedostatki w zakresie występujących badań, a także postępujące przemiany rodziny wywołują potrzebę realizowania dalszych badań nad jej wychowawczym funkcjonowaniem. Praca ta stanowi próbę włączenia się do naukowego dyskursu i dopełnienia pewnych obszarów badawczych oraz aktualizowania realizowanych na gruncie rodziny badań.

W strukturze monografii można wyróżnić dwie części: teoretyczną i metodologiczno - empiryczną. Część pierwsza, złożona z trzech rozdziałów, stanowi prezentację teoretycznych podstaw badań własnych, a także stanu badań odnoszących się do wychowawczego funkcjonowania rodziny. Natomiast część druga, metodologiczno - empiryczna składa się z pięciu rozdziałów. Przedstawiono w niej założenia metodologiczne badań własnych oraz przeprowadzono analizę i interpretację uzyskanych wyników.

Konstruując koncepcję badań własnych wykorzystano teorie rodziny, teorie wychowania rodzinnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na teorie metod wychowania: teorie leżące u podstaw procesu modelowania; teorie wyjaśniające mechanizm zmian osobowości pod wpływem aktywności zadaniowej; teorie międzyludzkiej komunikacji; teorie kary i nagrody, nagradzania i karania wychowawczego. Odwołano się także do teorii naukowych z zakresu dydaktyki, do socjologicznej teorii grup społecznych oraz do teorii psychologii rozwojowej i teorii pedeutologii.

Celem teoretyczno - poznawczym podjętych badań było rozpoznanie stanu wychowawczego funkcjonowania rodziny (w zakresie preferowanych przez rodziców stylów i stosowanych metod wychowania), z uwzględnieniem perspektywy rodziców, uczniów oraz nauczycieli – wychowawców, a także rozpoznanie związku pomiędzy stosowanymi przez rodziców nagrodami i karami a zachowaniem uczniów w środowisku szkolnym (ich motywacją do nauki, uspołecznieniem oraz przyhamowaniem i przejawianiem przez nich zachowań antyspołecznych). Natomiast jako cel praktyczno – wdrożeniowy przyjęto przedstawienie propozycji działań, które mogą być wykorzystane do opracowania programu systemowej pracy z rodziną, w zakresie rozwijania świadomości wychowawczej rodziców, a także ich umiejętności wychowawczych.

Badaniami objęto 286 rodziców oraz 86 nauczycieli (w tym 12 wychowawców klas), a także 327 uczniów w środkowym wieku szkolnym (klasa V i VI). Wybór takiej grupy uczniów wiązał się z tym, że środkowy wiek szkolny to czas istotnych przeobrażeń w życiu rozwijającego się młodego człowieka. Szczególnie ważny z uwagi na formujące się przekonania o własnej wartości oraz samodzielności myślenia i skuteczności działania. To także czas kształtowania umiejętności współpracy z innymi, nauki wartościowania zdarzeń,

dostrzegania potrzeb innych ludzi. Udzielane w tym okresie wsparcie ze strony otoczenia rodzinnego i szkolnego, poprzez odpowiednio dobrane i realizowane wychowawcze oddziaływania, tworzy warunki dla wszechstronnego rozwoju dziecka. Ważnym kryterium doboru uczniów do badań był też brak badań o tej właśnie problematyce i specyfice, zrealizowanych we wskazanej grupie wiekowej.

Prowadząc badania zastosowano metody ilościowe i jakościowe: metodę sondażu diagnostycznego, metodę projekcyjną i metodę narracyjną. Do wykorzystanych technik badawczych należą: ankieta, skala ocen, techniki projekcyjne, obserwacja zachowań uczniów, a także wywiad.

Zebrane w grupie rodziców, ich dzieci i nauczycieli oraz wychowawców wyniki badań w pewnych kwestiach były spójne, a w innych wyraźnie się różniły. Dotyczy to m.in. preferowanych przez rodziców stylów wychowania. Rodzice wyjaśniali, że najczęściej stosują styl demokratyczny, a nauczyciele że rodzice preferują styl liberalny.

Jeśli wziąć pod uwagę problematykę stosowanych przez rodziców metod wychowania, rodzice wskazali, że wykorzystują wszystkie metody wpływu indywidualnego, choć nie wszystkie tak samo często. Dało się zauważyć, że mimo tych deklaracji, niektórzy rodzice mieli duże problemy z określeniem specyfiki poszczególnych metod oraz zaprezentowaniem ważnych warunków, których przestrzeganie determinuje skuteczność stosowanych oddziaływań i pozwala na uniknięcie błędów wychowawczych. Natomiast nauczyciele i wychowawcy pisząc o stosowanych przez rodziców metodach wychowania, w większości wskazywali na najczęstsze wykorzystywanie metody nagradzania oraz karania, a następnie werbalnych metod wychowawczego oddziaływania. Rzadko mówili o metodzie stawiania zadań wychowawczych, a co ważne nikt z badanych nie wskazał na stosowanie przez rodziców metody modelowania. Zwracali też uwagę na popełniane przez rodziców błędy wychowawcze: rodzicielską uległość, idealizację dziecka, brak konsekwencji w postępowaniu z dzieckiem, wyręczania go, a także rygoryzm i stosowanie agresji słownej. Na błędy wychowawcze rodziców związane ze stosowaniem przez nich metody nagradzania i karania, wskazywali także uczniowie. Mówiąc o nagradzaniu dzieci zwracały uwagę na niedostosowanie przez rodziców nagrody do ich wysiłku, wkładu pracy, indywidualnych potrzeb i na opóźnianie nagrody. Natomiast odnosząc się do karania wskazywały na niedostosowanie kary do winy, odwlekanie jej w czasie oraz stosowanie kar niepedagogicznych.

Ponadto wypowiedzi nauczycieli i uczniów zwróciły uwagę na istotne problemy rodziny, a w szczególności: problemy z komunikacją pomiędzy członkami rodziny (samymi

rodzicami oraz rodzicami i dziećmi), na poświęcanie dzieciom zbyt małej ilości czasu przez rodziców, występujące w rodzinie konflikty oraz problemy materialne i mieszkaniowe.

Analiza zależności pomiędzy stosowanymi przez rodziców nagrodami i karami a zachowaniem uczniów w środowisku szkolnym pokazała, że poza zależnością pomiędzy stosowanymi przez rodziców nagrodami a motywacją uczniów do nauki, wyniki badań statystycznych dotyczące pozostałych zależności należy rozpatrywać jako tendencję, gdyż nie został spełniony warunek minimalnej liczebności oczekiwanej chi-kwadrat. Dokonując jednak pewnego podsumowania można przyjąć, iż stosowanie przez rodziców w oddziaływaniach wychowawczych zarówno nagród niematerialnych, jak i materialnych sprawia, że ich dzieci przejawiają wyższą motywację do nauki, sprzyja też uspołecznieniu uczniów, przyczynia się do niższego nasilenia zachowań przyhamowanych oraz zachowań antyspołecznych. Jeśli zaś idzie o stosowanie przez rodziców kar, to można przyjąć, że wykorzystywanie wyłącznie kar pedagogicznych powoduje, że dzieci przejawiają wyższą motywację do nauki oraz służy ich uspołecznieniu, a także przyczynia się do niższego nasilenia zachowań antyspołecznych. Należy podkreślić, że badania nie wykazały istotnego statystycznie związku pomiędzy przyhamowaniem uczniów a stosowanym przez ich rodziców rodzajem kar.

Uzyskane rezultaty badań ukazujące wychowawcze funkcjonowanie rodziny i jej problemy mogą być interesującym materiałem dla nauczycieli i wychowawców, pedagogów szkolnych oraz samych rodziców, a także pracowników instytucji, których aktywność zawodowa obejmuje różne formy niesienia pomocy rodzinie.

Zebrane wyniki pozwoliły na sformułowanie wskazań, które mogą być wykorzystane do opracowania programu systemowych działań służących wspieraniu rodziny w jej wychowawczym funkcjonowaniu. Pokazały one, że w środowisku rodzinnym ciągle potrzebne są działania związane z rozwijaniem świadomości wychowawczej i wiedzy rodziców na temat wychowawczego funkcjonowania rodziny, a także ukierunkowane na kształtowanie ich wychowawczych umiejętności.

W pogłębianiu świadomości wychowawczej i wiedzy rodziców przydatną wydaje się być realizacja następujących zagadnień/tematów: antropologiczna i cywilizacyjna wartość rodziny; znaczenie rodziny jako środowiska życia i rozwoju dziecka; zaburzone zachowania dziecka – ich przyczyny oraz konsekwencje; style wychowania w rodzinie i ich wpływ na zachowanie dziecka; specyfika oraz uwarunkowania skuteczności metod wychowania w rodzinie; błędy wychowawcze rodziców – ich przyczyny i skutki; instytucje wspierające rodzinę w wypełnianiu przypisywanych jej funkcji oraz zadań.

Realizacja powyższych zagadnień/tematów mogłaby przyjąć formę cyklu wykładów połączonych z dyskusją uczestników, wymianą myśli i doświadczeń. Problematyka ta może być skierowana do dwóch grup odbiorców - zarówno do rodziców jak i uczniów jako uczestników życia rodzinnego oraz przyszłych, potencjalnych rodziców.

W obszarze zwróconym na rozwijanie i doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców najbardziej korzystną formą pracy zdają się być zajęcia warsztatowe. Spotkania dla rodziców mogłyby być poświęcone następującej problematyce: kształtowanie umiejętności uważnego słuchania dziecka i jasnego wyrażania przez rodzica swoich oczekiwań; rozwijanie umiejętności skutecznego perswadowania, sugerowania i instruowania; agresja i bierność w kontaktach z dzieckiem, przyjmowanie postawy asertywnej; budowanie demokratycznych relacji w rodzinie; modelowanie zachowań dziecka – wskazywanie wzorów i wzorców postępowania; konstruowanie i stawianie zadań wychowawczych; rozwijanie umiejętności wpływania na dzieci poprzez stosowanie pedagogicznych nagród i kar; rodzicielska uległość, niekonsekwencja, idealizacja dziecka i jego wyręczenie, unikanie błędów wychowawczych.

W rozwijanie świadomości wychowawczej i wiedzy rodziców odnoszącej się do wychowawczego funkcjonowania rodziny, a także w kształtowanie ich wychowawczych umiejętności należy zaangażować szerokie grono profesjonalistów. W szczególności pracowników szkoły: dyrekcję, pedagogów szkolnych, wychowawców poszczególnych klas, nauczycieli przedmiotu „wychowanie do życia w rodzinie”. Do współpracy warto byłoby zaprosić w roli ekspertów, pracowników instytucji działających na danym terenie, zaangażowanych w pracę z rodzinami np.: pracowników poradni psychologiczno - pedagogicznej, poradni rodzinnej, urzędu gminy, państwowego centrum pomocy rodzinie.

Zauważyć należy, że przedstawione propozycje są już w jakiejś mierze realizowane przez wymienione wyżej instytucje i osoby. Jednakże każda z nich działa zwykle odrębnie, wypełnia specyficzne dla siebie cele oraz zadania i realizuje pracę z rodziną najczęściej wtedy, gdy jej funkcjonowanie jest już wyraźnie zaburzone, kiedy pojawiają się dysfunkcje. Instytucje te współdziałają ze sobą okolicznościowo, a dziś coraz bardziej ujawnia się potrzeba ich ścisłej współpracy, prowadzenia działań zespołowych, systemowych i programowych, a ponadto wyprzedzających sytuacje problemowe.

Opracowanie i realizacja systemowego programu wspierania rodziny w wychowawczym funkcjonowaniu wymaga powołania osób, które przyjąłby rolę inicjatorów i koordynatorów działań prowadzonych przy współudziale pracowników różnych instytucji. Wiodącą rolę w tym zakresie może odegrać szkoła i jej grono pedagogiczne. Profesjonalizm nauczycieli i wychowawców oraz doświadczenie zawodowe, a ponadto

codzienny kontakt z uczniami ułatwia im rzetelną ocenę rzeczywistej kondycji wychowawczej i potrzeb rodzin funkcjonujących w konkretnym środowisku społecznym. Umożliwia także rozpowszechnienie informacji wśród rodziców o istnieniu takiej oferty programowej. W tych okolicznościach warto jednak zwrócić uwagę na potrzebę szerszego otwarcia się współczesnej szkoły na rodzinę ucznia i zamianę często deklaratywnej oraz uschematyzowanej współpracy, w dojrzałą i pożądaną formułę opartą na myśleniu wspólnotowym, solidarystycznym, wynikającym z uznania, że wychowanie młodzieży to pewna misja, powinność, wyzwanie (zarówno dla rodziny jak i szkoły oraz innych instytucji działających na określonym terenie), które ma swój głęboki sens osobowy, moralny i społeczny.

B. Publikacje wchodzące w skład osiągnięcia

1. Znaczenie rodziny w pomnażaniu kapitału ludzkiego, (w:) Kultura – Przemiany – Edukacja. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne. Tom I, red. K. Szmyd, A Garbarz, Z. Frączek, B. Skoczyńska – Prokopowicz, Rzeszów 2013, s. 185-207. (udział 100%)

Inwestowanie w człowieka sprzyja postępowi cywilizacyjnemu, pomnaża bogactwo kraju oraz zwiększa jego konkurencyjność w wymianie międzynarodowej. Celem tego tekstu było przedstawienie rodziny jako podstawowego środowiska życia człowieka i wychowania młodych pokoleń oraz ukazanie jej rangi w pomnażaniu kapitału ludzkiego. Wiele miejsca poświęciłam na przybliżenie problemów, z którymi zmagają się współczesna polska rodzina. Scharakteryzowałam również instytucje wspierające rodzinę w różnych warunkach i stanie jej funkcjonowania, a także polskie prawne środki ochrony rodziny. Odwołam się też do niektórych ratyfikowanych przez Polskę dokumentów o charakterze międzynarodowym, chroniących rodzinę i wartości z nią związane - Konwencji o Prawach Dziecka czy też Europejskiej Karty Społecznej. Tekst ten może stanowić źródło informacji dla osób przygotowujących się do wykonywania zawodów ukierunkowanych na pracę z rodziną oraz osób już aktywnych zawodowo – nauczycieli i wychowawców, asystentów rodziny i pracowników socjalnych.

2. Współczesna rodzina polska w obliczu wykluczenia społecznego, (w:) Dylematy współczesnej rodziny – praktyczne rozwiązania, red. Z. Frączek, B. Lulek, Rzeszów 2013, s. 33-46. (udział 100%)

W tekście tym starałam się ukazać istotę wykluczenia społecznego, jego cechy i obszary. Przedstawiłam przyczyny wykluczenia jednostek i grup społecznych oraz skutki w postaci napiętnowania społecznego i poniżenia, a także poczucia osamotnienia

i odrzucenia. Zwróciłam uwagę na to, że nierówności społeczne dotyczą także dzieci, które wzrastają w rodzinach zmagających się z bezrobociem, ubóstwem, przemocą i bezradnością oraz w rodzinach wielodzietnych, a w szczególności tych, które funkcjonują w środowisku wiejskim. Scharakteryzowałam także niektóre inicjatywy oraz propozycje programowe odnoszące się do wspierania rodziny, a realizowane w ramach polityki społecznej, w latach 1991-2014 (np. „Program polityki prorodzinnej państwa” z roku 1999; „Program polityki rodzinnej na lata 2007-2014”). Tekst ten może być źródłem informacji dla osób zaangażowanych zawodowo w organizację pomocy społecznej i pracę z rodziną.

3. Family Upbringing in the Light of the Notion of the "Post-modern" Upbringing – „Pedagogika Rodziny” 2016, nr 4, s. 91-100. Lista B MNiSW (udział 100%).

Tekst opublikowany w języku angielskim

Literatura naukowa przybliży różne sposoby opisu i ujmowania w system zjawiska jakim jest wychowanie. Badacze posługują się przy tym pojęciem obrazów/koncepcji wychowania, które stale ewoluują i noszą ślad epoki, w jakiej powstały. Są one źródłem informacji o przyjmowanych celach, wartościach i metodach wychowania oraz odsłaniają antropologię dziecka. Celem tego artykułu było przedstawienie i porównanie założeń wybranych, funkcjonujących na przestrzeni wieków koncepcji wychowania (wychowanie jako chowanie; prowadzenie; rządzenie i rygor; jako pozwolenie na wzrastanie; przystosowanie; pomoc w życiu), oraz zaprezentowanie odpowiadającej na zapotrzebowanie współczesności koncepcji „post – nowego wychowania” eksponującej potrzebę wielowymiarowego rozwoju człowieka – wewnętrznego (podmiotowo – egzystencjalnego), oraz zewnętrznego (przedmiotowo – instrumentalnego). W tekście tym starałam się pokazać, że ważnym środowiskiem wielowymiarowego rozwoju jednostki jest dziś rodzina. Bowiem we właściwie funkcjonującej rodzinie, bardziej niż w jakimkolwiek innym środowisku, człowiek może kształtować swoje życie wewnętrzne (rozwijać autonomię, zdolność do głębszych przeżyć, umiejętność prezentowania postaw związanych z wyższymi wartościami humanistycznymi) oraz wrastać w sposób racjonalny w płaszczyznę życia zewnętrznego, związaną z dążeniem do posiadania, osiągania sukcesu i powodzenia. Tekst ten może stanowić interesujący materiał dla teoretyków i praktyków wychowania zainteresowanych przemianami w zakresie percepcji tego procesu, pojawiającymi się nowymi propozycjami teoretycznymi i możliwościami ich aplikacyjnych zastosowań.

4. Udział współczesnego ojca w realizowaniu wychowawczej funkcji rodziny. „Pedagogika Rodziny” 2013, Vol. 3, iss. 4, s. 141-156. Lista B MNiSW (udział 100%)

Rodzice w sposób naturalny są pierwszymi wychowawcami dziecka. Celem tego artykułu było przedstawienie przemian jakie zaszły na przestrzeni wieków w wypełnianiu ról

rodzicielskich (roli ojca i matki), przybliżenie ich uwarunkowań i następstw. Szczególną uwagę zwróciłam na ukazanie znaczenia wzrostu uczestnictwa ojca w wychowaniu dzieci. Treść artykułu wzbogacają wyniki zrealizowanych przeze mnie badań obrazujące udział współczesnych ojców w wypełnianiu wychowawczej funkcji rodziny. Badania ujawniły niedomagania związane z brakiem profesjonalnej pedagogicznej wiedzy ojców, dotyczącej wychowawczego oddziaływania na dziecko oraz umiejętności wychowawczych. Rezultaty badań mogą być interesujące dla kadry pedagogicznej instytucji edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych. Mogą zostać wykorzystane dla budowania programów pedagogizacji środowiska rodzinnego. Ważnym bowiem jest to, aby rodzice kierowali się w swoich oddziaływaniach wychowawczych wiedzą i umiejętnościami pedagogicznymi, a nie jedynie intuicją, tradycją, czy też spostrzeżeniami wynikającymi z obserwacji życia społecznego.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych

I. ARTYKUŁY W CZASOPISMACH - LISTA B MNiSW

Efektem realizowanych przeze mnie badań nad wychowawczym funkcjonowaniem rodziny są dwa kolejne artykuły opublikowane w punktowanym czasopiśmie naukowym.

1. Kultura pedagogiczna rodziców w perspektywie analiz teoretycznych i w badaniach empirycznych. „Pedagogika Rodziny” 2013, Vol. 3, iss. 1, s. 187-199. Lista B (udział 100%)

W tekście tym dokonałam analizy pojęcia „kultury” oraz „kultury pedagogicznej”. Wiele miejsca poświęciłam na omówienie wyznaczników poziomu kultury pedagogicznej rodziców. Zwróciłam uwagę na potrzebę pracy pedagogicznej nad jej rozwijaniem oraz na konsekwencje występujących w tej mierze zaniedbań. Dla zobrazowania stanu kultury pedagogicznej współczesnych rodziców zaprezentowałam wyniki badań własnych, którymi objęłam rodziców uczniów wybranych szkół średnich miasta Rzeszowa. Badania pokazały, że mimo postępujących korzystnych zmian w zakresie znajomości przez rodziców potrzeb rozwojowych dzieci oraz w stosowanych przez nich oddziaływaniach wychowawczych, wciąż pożądaną jest systematyczna praca nad rozwijaniem ich wiedzy o wychowaniu, a także doskonaleniem umiejętności wychowawczych.

2. Nagrody i kary w wychowaniu rodzinnym. „Pedagogika Rodziny” 2014, Vol. 4, iss. 4, s. 41-55. Lista B (udział 100%)

Od lat wiele dyskusji wzbudzało i ciągle wzbudza wśród pedagogów stosowanie w wychowaniu metody nagradzania i karania, w tym także w środowisku rodzinnym. Jest to interesująca problematyka badawcza znajdująca dla siebie miejsce zarówno w naukowych rozważaniach teoretycznych, jak i dociekaniach empirycznych. Po dokonaniu analizy wybranych

opracowań naukowych poświęconych stosowaniu nagród i kar w oddziaływaniach wychowawczych na dzieci i młodzież [m.in. Sikora 2010; Ziółkowska 2005; Łobocki 2003; Paszkiewicz 2001; Ochmański 2001; Maciaszek 1989; Jundził 1986; Napierała 1976; Mika 1969], w artykule tym przedstawiłam autorską propozycję klasyfikowania nagród i kar wychowawczych oraz omówiłam warunki skutecznego ich stosowania, które jednocześnie chronią podmiotowość, godność i wartość dziecka.

II. POZOSTAŁE WYBRANE PUBLIKACJE:

A. Monografie:

Rezultatem mojej aktywności naukowej są także prace monograficzne. Dwie z nich mają charakter autorski, jedna współautorski. Pierwsza wiąże się z moimi zainteresowaniami skoncentrowanymi wokół aksjologicznych podstawach wychowania. Natomiast dwie kolejne mieszczą się w nurcie badawczym poświęconym rodzinie - jej kondycji, przemianom, ponadczasowej wartości oraz znaczeniu dla rozwoju jednostkowego i społecznego.

1. Edukacja aksjologiczna wobec potrzeb współczesności. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2002, 200 s. (udział 100%)

W zróżnicowanej kulturowo Europie, szczególne znaczenie dla budowania harmonii w relacjach międzyludzkich i ładu społecznego, mają wartości ogólnoludzkie, zwane też uniwersalnymi, a należą do nich m.in.: wolność, godność, sprawiedliwość, rodzina. Są one powszechnym przedmiotem ludzkich dążeń, a ich immanentną cechą jest trwałość. W pracy tej starałam się wykazać, że ważnym zadaniem edukacyjnym jest przygotowanie dzieci i młodzieży do odpowiedzialnego stawiania się obywatelami Europy, a dla skutecznej jego realizacji istotną jest praca wychowawcza nad aksjologią wychowanków, nad rozpoznawaniem, rozumieniem, akceptowaniem i respektowaniem przez nich wartości ogólnoludzkich. Dla pogłębienia problematyki przeprowadziłam badania własne, które zrealizowałam wśród uczniów szkół licealnych i zawodowych. Ich wyniki ukazują poziom rozumienia przez badanych pojęcia „wartości ogólnoludzkie”, a także stopień respektowania przez nich wybranych ogólnoludzkich wartości. Ujawniły one, że uczniowie mają wiele problemów z rozumieniem samego pojęcia „wartości ogólnoludzkie”, a także z ich respektowaniem. Jak się okazało do czynników różnicujących stopień respektowania wartości przez uczniów należą m.in. typ szkoły, zainteresowania uczniów, światopogląd rodziców badanej młodzieży i styl pracy nauczyciela. Monografię zakończyłam propozycją wniosków praktycznych, wskazujących na możliwości doskonalenia pracy edukacyjnej i wychowawczej nad aksjologią młodzieży.

2. Pokoleniowe przemiany społecznej świadomości wartości rodziny. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011, 341 s. (udział 100%)

W pracy tej starałam się wykazać, że funkcjonujący w dynamicznie zmieniającym się świecie człowiek, dla równowagi i poczucia stabilności potrzebuje pewnych niezmiennych punktów odniesienia. Oprócz dóbr materialnych poszukuje również takich wartości, które odsłaniają mu głębszy sens jego egzystencji. Jedną z nich jest rodzina, która daje mu poczucie bezpieczeństwa, wsparcia i przydatności. W teoretycznej części monografii zaprezentowałam przeobrażenia jakim ulega dziś rodzina, a ujawniają się one m.in. w preferowanych przez ludzi różnych modelach rodziny, a także w percepcji rodziny jako wartości oraz w odniesieniu do poszczególnych aspektów życia rodzinnego (do takich wartości jak np.: wartość małżeństwa, wartość dziecka, wartość pokolenia seniorów). Przeprowadziłam również badania własne, których celem było rozpoznanie jak kształtuje się percepcja wartości rodziny przez współczesną młodzież studencką, pokolenie jej rodziców oraz dziadków. Badaniami objęłam trzy pokolenia tych samych środowisk rodzinnych. Ujawniły one istotne różnice występujące pomiędzy reprezentantami trzech pokoleń, które odnoszą się m.in. do wartości małżeństwa i jego trwałości, wypełniania ról małżeńskich i rodzicielskich, wartości dziecka, a także wartości przypisywanej pokoleniu seniorów. Monografię zakończyłam prezentacją wniosków praktycznych, które mogą być wykorzystane przez nauczycieli i rodziców podejmujących trud wychowania młodego pokolenia, rozwijania świadomości rangi ważnych dla życia społecznego wartości, w tym także wartości rodziny.

3. Frączek Z., Lulek B.: Wybrane problemy pedagogiki rodziny. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2010, 209 s., (udział 50%)

Rodzina zajmuje istotne miejsce w rozważaniach naukowych pedagogów, psychologów, socjologów i etyków. W wyniku poszukiwań badawczych wiedza na temat znaczenia i funkcjonowania rodziny wyraźnie się rozrasta. Stąd też istnieje potrzeba analizowania i syntetyzowania tych bogatych i jakościowo różnych źródeł, nie zawsze dostępnych osobom zainteresowanym. Niniejszą monografię przygotowano z myślą o potrzebie scalania wiedzy o rodzinie. Jej celem był zaprezentowanie pedagogiki rodziny jako dyscypliny naukowej, ukazanie znaczenia rodziny w życiu człowieka, problemów współczesnej rodziny oraz możliwości jej wspomagania, zwłaszcza w sytuacji dysfunkcyjności. Istotnym zagadnieniem była współpraca rodziny i szkoły w kontekście postępującej demokratyzacji życia społecznego. Dążono do przedstawienia zarówno rzeczywistości życia rodzinnego, jak też teorii, modeli, koncepcji życia i wychowania w rodzinie. Monografia ta stara się wyjść naprzeciw potrzebom studentów kierunków

pedagogicznych oraz nauczycieli i pedagogów pracujących z rodziną, a także samych rodziców. Zawarte w niej treści mogą przyczynić się do pełniejszego poznania funkcjonowania środowiska rodzinnego i skuteczniejszej pracy z rodziną.

B. Wybrane książki pod redakcją i współredakcją:

Podobnie jak w przypadku prac monograficznych także i w niżej zaprezentowanych pracach pod redakcją, w których przygotowaniu uczestniczyłam, wyraźnie uwidaczniają się dwa obszary moich zainteresowań badawczych. Pierwszy zwrócony na aksjologiczne podstawy wychowania i drugi ukierunkowany na ukazanie roli rodziny jako środowiska życia i wychowania człowieka. Treści prezentowane przez autorów artykułów zawartych w niżej przybliżonych pracach, mogą być dla czytelnika źródłem pozwalającym na rozwijanie wiedzy teoretycznej oraz na czerpanie propozycji praktycznych rozwiązań. Dlatego też mogą znaleźć zastosowanie w doskonaleniu efektywności pracy zawodowej praktyków, profesjonalistów – np. pedagogów, pracowników socjalnych, kuratorów i innych osób zaangażowanych w konstruowanie skutecznych modeli wspierania narażonych na marginalizację grup i środowisk społecznych.

1. Frączek Z. (red.) *Aksjologiczne horyzonty wychowania człowieka XXI wieku*. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2004, 181 s. (udział 100%)

Celem tej monografii było wzbudzenie refleksji nad stanem edukacji, nad potrzebą kształtowania aksjologii dzieci i młodzieży funkcjonującej w złożonej, wielokulturowej rzeczywistości społecznej oraz nad rolą jaką w tym zakresie mają do zrealizowania nauczyciele i wychowawcy. Przedstawione teksty są pedagogicznym głosem w toczącej się w literaturze naukowej, interdyscyplinarnej dyskusji nad znaczeniem wartości w ludzkim życiu. W pracy tej można wyróżnić następujące części: „W poszukiwaniu aksjologicznych podstaw kształcenia i wychowania”; „Wybrane propozycje aksjologiczne”; „Wzorzec osobowy nauczyciela”.

2. Frączek Z., Szmyd K., Sommer H., Olak A. (red.) *Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. T. 2, Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej*. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012, 527 s. (udział 25%)

Problematyka zawartych w tej monografii autorskich tekstów koncentruje się wokół edukacyjnych oraz wychowawczych wyzwań wynikających z postępujących przeobrażeń globalizacyjnych i kulturowych. Obszary te wyznaczyły strukturę tomu, który składa się z trzech integralnie powiązanych ze sobą części: „Aksjologiczne fundamenty rozwoju i wychowania człowieka”; „Wychowanie i edukacja wobec zagrożeń współistnienia społecznego”; „W kręgu teorii i praktyki edukacyjnej dla kultury życia społecznego”.

Prezentowana monografia stanowi efekt współpracy międzynarodowej związanej z wspólną realizacją projektu badawczego dotyczącego przeobrażeń w zakresie myśli i praktyki edukacyjnej w kontekście postępujących zmian cywilizacyjnych. W realizację projektu włączyli się aktywnie pracownicy naukowcy Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie, Uniwersytetu w Preszowie, Międzynarodowego Uniwersytetu Humanistyczno – Ekonomicznego w Równem oraz Umanskiego Uniwersytetu Pedagogicznego.

3. Szmyd K., Garbarz A., Frączek Z., Skoczyńska-Prokopowicz B. (red.) Kultura, Przemiany, Edukacja. *Myśl o wychowaniu: teorie i zastosowania edukacyjne*. ; T. 1, Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2013, 421, s. (udział 25%)

Monografia ta zapoczątkowała cykl publikacji, który począwszy od tomu 3 został przekształcony w pismo naukowe – Rocznik Wydziału Pedagogicznego UR. Tworzy ono forum dla wymiany myśli pedagogicznej i jej konfrontacji z rzeczywistością edukacyjno-wychowawczą. Realizuje (przy współudziale przedstawicieli uczelni zagranicznych) ideę edukacji regionalnej i uniwersalnej, wieloetnicznej, historycznej, cywilizacyjnej. Zaprezentowane w tym tomie prace obejmują dopełniające się, następujące naukowo – badawcze obszary: „Historyczna ciągłość i zmiana myśli edukacyjnej”; „Aksjologiczne i społeczne obszary wychowania i rozwoju człowieka”; „Dialog i współistnienie kultur we współczesnej edukacji”; „Rodzina i szkoła - wspólne obszary kształcenia, wychowania i opieki”; „Psychologia wobec współczesnych problemów edukacyjnych i wychowawczych”; „Uniwersytety i szkoły wyższe w perspektywie wyzwań cywilizacyjnych”. Prezentowane teksty mają walor teoretyczny – poznawczy oraz aplikacyjny.

4. Szmyd K., Garbarz A., Frączek Z., Skoczyńska-Prokopowicz B. (red.) Kultura, Przemiany, Edukacja. *Myśl o wychowaniu: teorie i zastosowania edukacyjne*. ; T. 2, Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014, 239 s. (udział 25%)

Prezentowana monografia jest kontynuacją, opisaną wyżej w pierwszym tomie, koncepcji tematycznej i wydawniczej. Przy zachowaniu swej strukturalnej konstrukcji obszarowej stanowi rozwijający się dyskurs pedagogiczny i antropologiczno-kulturowy. Przedstawione przez autorów, różnorodne w swej problematyce, ale mieszczące się w przyjętych głównych obszarach teksty, mają pewien wspólny naukowy mianownik - uwydatniają konieczność szerszego wiązania teorii pedagogicznej z praktyką edukacyjną i wychowawczą. Mogą one być źródłem wiedzy teoretycznej i praktycznych rozwiązań.

5. Frączek Z., Szluz B. (red.) *Koncepcje pomocy człowiekowi w teorii i praktyce*. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006, 257 s. (udział 50%)

Postępujące przeobrażenia społeczne przyniosły ze sobą zmiany w relacjach międzyludzkich, które w znacznej mierze, mają dziś charakter sformalizowany i spłycony. Jednocześnie obserwuje się też spadek trwałości i spójności środowisk społecznych, nawet tych, które z uwagi na szczególne więzi, określa się mianem wspólnoty, a przykładem może być środowisko rodzinne. Celem tej monografii było pokazanie sytuacji problemowych, wobec których staje współczesny człowiek oraz różnych teoretycznych koncepcji i modeli niesienia pomocy zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem jednostkom i środowiskom społecznym, a także wdrażanych w tym zakresie praktycznych rozwiązań, oferowanych przez instytucje i organizacje społeczne. W opracowaniu tym można wyodrębnić następujące części: „Wyzwania współczesności. O nowe jakości aksjologiczne”; „W poszukiwaniu skutecznych form pomocy współczesnemu człowiekowi”; „Koncepcje pomocy dziecku i rodzinie”; „Pomoc współczesnemu człowiekowi – perspektywa praktyczna”.

6. Frączek Z., Lulek B, (red.) *Dylematy współczesnej rodziny: praktyczne rozwiązania*. Rzeszów, Krośnieńska Oficyna Wydawnicza, 2013, 292, s. (udział 50%)

Wiele rodzin nie radzi sobie z realizacją przypisywanych rodzinie funkcji i zadań. Mają one problemy z zaspokajaniem zarówno podstawowych, jak i wyższych potrzeb swoich członków. Trudne warunki rozwojowe występują w rodzinach: wielodzietnych i bezrobotnych, samotnych matek i ojców, z osobą niepełnosprawną lub przewlekle chorą, a także z problemem alkoholowym. Współczesna rodzina potrzebuje wieloaspektowej pomocy - materialnej, ale także pedagogicznej, psychologicznej i prawnej. Monografia ta przybliży możliwości wspomagania rodziny w wielu płaszczyznach jej funkcjonowania. W jej strukturze można wyróżnić cztery rozdziały: „Rodzina wobec wyzwań społecznych. Współczesne dylematy i rozwiązania”; „Rodzina z zaburzeniami – przyczyny, przejawy, skutki”; „Pomoc rodzinie w świetle regulacji prawnych”; „Filozoficzne i polityczne aspekty funkcjonowania rodziny”.

C. Wybrane publikacje naukowe znajdujące się w czasopismach międzynarodowych lub krajowych:

Efektom mojej pracy naukowej są także niżej przedstawione wybrane publikacje zamieszczone w czasopismach krajowych i zagranicznych.

1. *Wsparcie w rodzinie w doświadczeniu młodzieży. „Wychowanie na co Dzień”*. 2008, nr 9, s. 26-29. (udział 100%)

Wieloaspektowe wsparcie jakiego dostarcza rodzina (emocjonalne, wartościujące, informacyjne, duchowe i instrumentalne), kształtuje poczucie sensu życia jednostki, podmiotowości, rozwija jej aspiracje i kompetencje. W tekście tym scharakteryzowałam

rodzaje i znaczenie wsparcia rodzinnego oraz zaprezentowałam wyniki badań własnych ukazujących doświadczenia przedstawicieli młodego pokolenia w zakresie otrzymywanego w rodzinie wsparcia. Rezultaty badań uwydatniły potrzeby działań pedagogicznych skierowanych na rozwijanie świadomości wychowawczej rodziców. Pokazały, że we współczesnej rodzinie młodzi ludzie doświadczają najczęściej wsparcia informacyjnego, duchowego i instrumentalnego (materialnego). Znacznie gorzej realizowane jest wsparcie emocjonalne, a także wartościujące, rozwijające samoocenę jednostki i kształtujące jej więzi z rodziną.

2. *Funkcjonowanie i rozwój dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej. Zбірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.* 2010 č 1 s. 300-307. (udział 100%)

Znaczenie rodzinnego środowiska wychowawczego wynika m.in. z tego, iż w rodzinie następuje wprowadzanie dzieci i młodzieży w życie społeczne. Jednakże nie każda rodzina w sposób właściwy wykonuje swoje zadania. Mówimy wtedy o dysfunkcjonalności rodziny – całkowitej lub częściowej. Życie dzieci w rodzinie dysfunkcyjnej negatywnie wpływa na ich rozwój. W tekście tym opisałam rolę w jakich przychodzi funkcjonować dzieciom w rodzinach dysfunkcyjnych oraz scharakteryzowałam wypełniane przez nich obowiązki, które często przekraczają ich możliwości. Przedstawiłam także szkodliwe następstwa takiego obciążenia dla ich rozwoju fizycznego i psychicznego oraz społecznego.

3. *Revitalisation of moral authorities as an educationally desirable reaction to postmodern relativism. "World Studies in Education"* 2011, Vol. 12, nr 2, s. 93-102. (udział 100%)

Jednym z zagrożeń dla rozwoju społecznego jest dziś postępujący kryzys autorytetów. Występuje on wtedy, gdy zapomina się, że wolność jako przymiot osoby ludzkiej wiąże się z innymi znaczącymi wartościami moralnymi i zakłada jednocześnie odpowiedzialność – za słowa i czyny. Współcześnie obserwuje się dążenie ludzi do ciągłego zwiększania pola swojej wolności, a równocześnie wraz z tym „erozji” ulegają społeczne autorytety. Zauważyć trzeba też fakt, że wraz z rozszerzeniem się procesów dekonstrukcji autorytetów moralnych i społecznych wzrasta brutalizacja życia społecznego, poczucie anomii i samotności oraz bezradność współczesnego człowieka. W tekście tym starałam się pokazać społeczne znaczenie autorytetów, ich udziału w kształtowaniu ładu i harmonii w relacjach międzyludzkich. Przedstawiłam także (jako pewną propozycję) działania edukacyjne i wychowawcze służące ich rewitalizacji.

4. *Spirituality of a human being against contemporary dilemmas of an axiology of life. "Phenomenological Inquiry. A Review of Philosophical Ideas and Trends"* 2011, T. 35, s. 127-138. (udział 100%)

W artykule tym starałam się wykazać, iż błędem jest sprowadzanie globalizacji jedynie do wymiaru ekonomicznego – do prymatu zysku i rzeczy. Bowiem równie ważną jest jej warstwa duchowa. Globalizacja bez wartości duchowych staje się systemem alienacji, niezdolnym do wytworzenia współżycia kultur, współpracy dla dobra wszystkich. Skale wartości opierające się jedynie na kryteriach materialistycznych i konsumpcyjnych nie sprzyjają ani pełnemu rozwojowi jednostek, ani też ludzkich społeczności. Człowiek XXI wieku żyjący w globalnym świecie powinien kierować się duchem dialogu, solidarności, poszanowania godności ludzkiej i miłości w procesie przekształcania swojej rzeczywistości i pomnażania wszelakich dóbr. Starałam się także uzasadnić, że procesy globalizacyjne są szansą dla człowieka, ale wtedy, gdy jego aktywności towarzyszy głęboka świadomość etyczno – duchowa.

D. Rozdziały w książkach (wybrane):

Rozwijając swoje zainteresowania naukowe uczestniczyłam w konferencjach i seminariach naukowych prezentując materiały, które były publikowane w monografiach pokonferencyjnych. Przykładem są następujące teksty:

1. *Zagrożenia dla wartości życia rodzinnego w kontekście migracji i emigracji zarobkowej*, (w:) *Edukacja Jutra w kontekście wyzwań współczesności*, red. K. Denek, A. Kamińska, W. Kojs, P. Oleśniewicz, Sosnowiec 2011, s. 215-230. (udział 100%)

W tekście tym przedstawiłam następstwa emigracji zarobkowej dla funkcjonowania rodziny. Rozważania teoretyczne uzupełniłam prezentując wyniki badań własnych przeprowadzonych w środowiskach rodzinnych emigrantów. Zebrany materiał badawczy pokazał, że emigracja zarobkowa zagraża ogólnej kondycji rodziny (pojawiają się trudności w wypełnianiu codziennych obowiązków). Wyjazdy emigracyjne rodziców negatywnie wpływają także na dzieci (szczególnie na realizację obowiązków szkolnych - osłabiają ambicje uczniów i motywację do systematycznej pracy). Także i relacje małżeńskie czy partnerskie ulegają osłabieniu - pojawia się poczucie oddalania się od siebie, występują kłótnie, brak zaufania oraz podejrzenia o zdradę. W artykule tym zaproponowałam formy działań wspomagających rodzinę, która podejmuje decyzję o emigracji zarobkowej.

2. *Redefinicja podstawowych wartości współżycia społecznego jako potrzeba i zadanie dla etyki globalnej*, (w:) *Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej, T. II*, red. Z. Frączek, K. Szmyd, H. Sommer, A. Olak, wyd. UR, Rzeszów 2012, s. 28-45. (udział 100%)

Celem tego artykułu było uzasadnienie potrzeby budowania w globalizującym się świecie etyki globalnej i wskazanie na możliwości jej konstruowania. Takie zjawiska jak zanik odpowiedzialności za dobro wspólne, upowszechnianie się konsumpcyjnego stylu

życia, wartości hedonistycznych i prestiżowych, wyzwoliły pilną potrzebę skonstruowania etyki globalnej, czyli spójnego systemu wartości, poglądów, ocen oraz zaleceń ustalonych ze względu na dobro całej ludzkości. Pojawiające się propozycje wskazują na odpowiedzialność jako wartość ogólnoludzką, na której można się oprzeć tworząc zasady moralne etyki globalnej. Odpowiedzialność bowiem stwarza możliwości dla redefinicji innych wartości ogólnoludzkich (np. wolności, sprawiedliwości), gdyż występuje zawsze podczas ich ustanawiania, a także w trakcie realizacji. Kształtuje je wciąż na nowo w zmieniających się warunkach życia człowieka.

3. Uwarunkowania skutecznej komunikacji pomiędzy rodzicami i dziećmi w rozważaniach teoretycznych oraz perspektywie empirycznej, (w:) *Edukacja Jutra. Tatrzańskie Sympozjum Naukowe*, red. K. Denek, A. Kamińska, P. Oleśniewicz, Sosnowiec 2014, s. 413-422. **(udział 100%)**

W wychowaniu dzieci bardzo ważne jest to, aby komunikacja rodzinna przyjmowała wymiar autentycznego dialogu, a nie monologu, krytyki czy też moralizowania. Dla ustalenia jak kształtuje się komunikacja pomiędzy rodzicami i dziećmi przeprowadziłam wśród gimnazjalistów badania, których wyniki mogą być interesujące dla nauczycieli, wychowawców i samych rodziców. Jak się okazało większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako dobre. Jednocześnie także większość z nich dostrzegała potrzebę poprawiania tych relacji. Do najczęstszych błędów popełnianych przez rodziców, a dotyczących ich komunikacji z dziećmi należą: odbieranie dziecku prawa do własnego zdania, brak zainteresowania jego problemami, mało poważne i nieuważne traktowanie dziecka i jego spraw, ale także brak czasu dla niego, narzucanie mu własnych opinii, dyrygowanie nim oraz stosowanie języka wypowiedzi, który utrudnia prowadzenie skutecznej komunikacji. Z badań wynika, że prawidłowej komunikacji w rodzinie sprzyja wyrozumiałość, opiekuńczość i odpowiedzialność rodziców, a także okazywanie dzieciom wsparcia i obdarowywanie ich zaufaniem. Skuteczność komunikacji warunkują także pewne cechy dzieci, do których należą: odpowiedzialność, szacunek wobec rodziców, posłuszeństwo, pracowitość i samodzielność.

4. Człowiek wobec starości. Miejsce współczesnego seniora w rodzinie i społeczeństwie,(w:) *Rodzina w obliczu przeobrażeń społecznych*, red. A. Garbarz, Z. Frączek, B. Lulek, Rzeszów 2012, s. 217-233. **(udział 100%)**

W XXI wieku ludziom starzejącym się trudno nadążyć za postępującymi przemianami i dlatego narażeni są na zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznej. W artykule tym starałam się pokazać, że w związku ze starzeniem się społeczeństwa polskiego, na co wskazują dane demograficzne, należy dostrzec w seniorach cenny kapitał społeczny,

z którego doświadczenia, wiedzy i umiejętności trzeba korzystać. Zwróciłam także uwagę na znaczenie autorytetu dziadków dla realizacji wychowania w rodzinie. Scharakteryzowałam przeciwdziałające izolacji i osamotnieniu seniorów oraz wzmacniające ich poczucie wartości i przydatności formy aktywności, w których mogą oni partycypować. Jednocześnie podkreśliłam fakt, że w dużym stopniu styl spędzania starości jest jednostkowym wyborem człowieka i każda osoba ma wpływ na to jak realizuje się w tym okresie życia.

Podsumowanie: publikacje cytowane wg. bazy „Publish or Perish” (zał. nr1)

Index Hirscha wg. bazy „Publish or Perish”: 3

Publikacje cytowane wg. bazy „Publish or Perish”- cytowania: 28

Przed uzyskaniem stopnia doktora opublikowałam 9 tekstów naukowych w czasopismach, materiałach pokonferencyjnych oraz zeszytach naukowych.

Po uzyskaniu stopnia doktora opublikowałam: 4 monografie (w tym 1 współautorską); jestem redaktorem i współredaktorem 8 monografii wieloautorskich; opublikowałam 42 rozdziały w monografiach; wydałam 19 tekstów w zagranicznych czasopismach i monografiach wieloautorskich (Słowacja, Ukraina, USA, Australia); jestem także autorem 14 tekstów opublikowanych w czasopismach polskich (w tym z listy B MNiSW) oraz w zeszytach naukowych; sporządziłam 13 popularyzatorskich recenzji monografii i zamieściłam je w czasopismach pedagogicznych; opracowałam (samodzielnie lub w zespole) wprowadzenie/słowo wstępne do 11 publikacji.

Spośród wykazanych tekstów 7 opublikowałam w języku angielskim (w czasopismach naukowych polskich i zagranicznych).

Opracowywałam także recenzje wydawnicze artykułów dla czasopism pedagogicznych punktowanych (z listy B MNiSW): „Kwartalnik Edukacyjny” i „Horyzonty Wychowania”. Łącznie zrecenzowałam 21 tekstów naukowych.

Wykaz publikacji po uzyskaniu stopnia doktora

Rodzaj publikacji	Liczba
Monografie naukowe	4
Redakcja i współredakcja monografii	8
Rozdziały w polskich monografiach	42
Artykuły w polskich czasopismach (w tym z listy B MNiSW) oraz w zeszytach naukowych	14
Teksty w zagranicznych monografiach i czasopismach	19
Popularyzatorskie recenzje monografii opublikowane w czasopismach pedagogicznych	13
Słowo wstępne/ wprowadzenie	11
Łącznie	111

6. Kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi oraz udział w takich projektach

Tytuł projektu, rok rozpoczęcia i (ewentualnie) zakończenia realizacji, nazwa organu przyznającego fundusze na realizację projektu, charakter udziału habilitanta w projekcie (np. kierownik, wykonawca, inne...) (zał. nr2)

1. Projekt międzynarodowy, tytuł: „Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian edukacyjnych”; Inicjator - Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego; Uczestnicy: pracownicy naukowcy Uniwersytetu w Preszowie, Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie, Międzynarodowego Uniwersytetu Ekonomiczno – Humanistycznego w Równym, Umanskiego Uniwersytetu Pedagogicznego; projekt zakończony (realizowany w 2010 roku); patronat honorowy i fundusze: Uniwersytet Rzeszowski, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Stowarzyszenie Euroregion Podkarpacki i inni sponsorzy; projekt zakończony. Efekty: przygotowanie monografii (2 tomy) oraz zorganizowanie konferencji i zaprezentowanie wyników badań własnych. Uczestniczyłam w Komitecie naukowym i organizacyjnym konferencji, a także opracowałam rozdział w monografii oraz współredagowałam tom II. (zał. nr2.1)
2. Projekt międzynarodowy, tytuł: „Changes in axiology of teachers and students attending to teacher's studies”. Projekt był realizowany w krajach europejskich: Polska - Ukraina – Włochy – Rosja. Inicjator - Kemerovo State University, (Rosja); projekt zakończony (realizowany w 2014 roku). Efekty: zebrałam wyniki badań dotyczące Polski (preferencji aksjologicznych nauczycieli i studentów kierunków nauczycielskich) oraz dokonałam wstępnej ich analizy i interpretacji. Materiał został przesłany do inicjatora projektu. Po całościowym opracowaniu materiału wyniki badań zostały opublikowane w postaci artykułów w krajach pochodzenia uczestników projektu. (zał. nr2.2)
3. Realizacja indywidualnego projektu badawczego w ramach grantów wydziałowych (Wydział Pedagogiki UR), finansowanych ze środków przeznaczonych na badania statutowe – „Utrzymanie potencjału badawczego”. Tytuł projektu: „Wychowanie w rodzinie w perspektywie nowych wyzwań cywilizacyjnych”; projekt zakończony (realizowany w roku ak. 2015/2016). Efekty: przygotowałam artykuły ukazujące wyniki badań własnych i opublikowałam je w punktowanych czasopismach naukowych i materiałach pokonferencyjnych. (zał. nr2.3)
4. Realizacja indywidualnego projektu badawczego w ramach grantów wydziałowych (Wydział Pedagogiki UR), finansowanych ze środków przeznaczonych na badania statutowe – „Utrzymanie potencjału badawczego”. Tytuł projektu: „Rodzina wobec przemian społeczno – kulturowych. Miejsce seniora w rodzinie i społeczeństwie”; projekt realizowany do końca roku ak. 2016/2017. Efekty: przygotowałam artykuły prezentujące wyniki badań

własnych i opublikowałam je w punktowanych czasopismach naukowych i materiałach pokonferencyjnych. (zał. nr2.4)

5. Projekt międzynarodowy, tytuł: Erasmus +KA2 (budowanie potencjału); Inicjator - Państwowy Uniwersytet Humanistyczny w Równem, (Ukraina); Uczestnicy: Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Rzeszowskiego; Projekt rozpoczęty w grudniu 2016 roku; Efekty: wymiana doświadczeń naukowych i dydaktycznych oraz wspólna realizacja naukowych projektów badawczych. Jako uczestnik projektu zaplanowałam odbycie w roku ak. 2017/2018 naukowego stażu na uczelni partnerskiej. Ponadto biorę udział w konceptualizacji wspólnego międzynarodowego projektu badawczego, którego problematyka obejmuje przemiany w edukacji europejskiej i towarzyszące im przeobrażenia w zawodzie nauczyciela. (zał. nr2.5)

7. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz informacja o współpracy międzynarodowej habilitanta (zał. nr3)

I. Aktywny udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych: (zał. nr3.1)

Uczestniczyłam w 45 konferencjach naukowych – międzynarodowych, krajowych i zagranicznych (z tego w 6 przed doktoratem)

II. Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych (zał. nr3.2)

Nazwa konferencji, rok, miejsce odbycia konferencji, rola habilitanta (np. przewodniczący komitetu organizacyjnego, sekretarz komitetu organizacyjnego, organizator sesji tematycznej, itp.)

1. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Prawa dziecka w teorii i praktyce opiekuńczej”; rok 2005; Kolegium Nauczycielskie w Tarnobrzegu; byłam współorganizatorem konferencji z ramienia Instytutu Pedagogiki UR.
2. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. Edukacja dla tożsamości regionów (ojczyzn) wobec unifikacji i wielokulturowości europejskiej”; 26-28.05. 2010; Sanok – UR Rzeszów; byłam członkiem Komitetu Naukowego oraz sekretarzem Komitetu Organizacyjnego.
3. Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Rodzina wobec współczesnych problemów społecznych i globalizacyjnych”; 17.11.2011 Rzeszów – Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie; byłam członkiem Komitetu Naukowego oraz Zastępcą Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego; Współorganizatorem sesji II.
4. Ogólnopolskie Seminarium Naukowe nt. „Wartości w pedagogice. Uczenie się”; 23.05.2017; UR Rzeszów; byłam członkiem Komitetu Organizacyjnego.

III. Udział w Grantach Dydaktycznych (zał. nr4)

1. Uczestniczyłam w realizacji grantu dydaktycznego, projektu współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego nt. „Nauczyciel refleksyjny praktyk i profesjonalny artysta”. Jego realizacja obejmowała okres od 01.12.2009r. do 31.12.2013r; (zał. nr4.1)
2. Uczestniczyłam w Projekcie realizowanym przez Krakowski Ośrodek Szkoleniowo – Doradczy „SEMEKS”, współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – brałam udział w realizacji szkolenia dla nauczycieli w zakresie metod nauczania oraz oceniania. Jego realizacja obejmowała II semestr 2012 roku. (zał. nr4.2)

IV Działalność dydaktyczna: (zał. nr5)

- Prowadzę wykłady i ćwiczenia z przedmiotów: Teoretyczne podstawy wychowania; Pedagogika rodziny; Społeczne aspekty funkcjonowania rodziny; Wybrane problemy rodziny.
- Prowadzę seminaria magisterskie i licencjackie (na kierunku Pedagogika i Nauki o Rodzinie, wypromowałam około 100 prac);
- Organizuję i koordynuję przebieg praktyk (głównie na kierunku Nauki o Rodzinie). Realizuję przy tym współpracę z licznymi instytucjami usytuowanymi głównie w województwie podkarpackim tj. z Gminnymi i Miejskimi Ośrodkami Pomocy Społecznej, Państwowymi Centrami Pomocy Rodzinie, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie, Domami Dziecka, Pogotowiem Opiekuńczym, Domem Samotnej Matki, Ośrodkami Interwencji Kryzysowej, Domami Pomocy Społecznej, Środowiskowymi Domami Samopomocy oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej.

8. Otrzymane nagrody i wyróżnienia Nazwa nagrody, rok przyznania, nazwa organu przyznającego nagrodę, określenie tytułu z jakiego została przyznana nagroda (zał. nr6)

- Nagroda II Stopnia Rektora UR w Rzeszowie; 11.10.2001r.; za osiągnięcia naukowe.
- Nagroda Specjalna Dyrektora Kolegium Nauczycielskiego w Tarnobrzegu; 18.10.2004r.; za osiągnięcia w pracy dydaktycznej i wychowawczej.
- Medal Komisji Edukacji Narodowej otrzymany w dniu 19.10.2014r.; za zasługi dla oświaty i wychowania (legitymacja Nr 143472).
- Medal za twórczy udział w Tatrzańskich Sympozjach Naukowych (XX Jubileuszowy Zjazd); 23.06.2014r.
- Jubileuszowa Nagroda Rektora UR; (20 lecie pracy naukowo - dydaktycznej); 15.09.2014r.

9. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism (zał. nr7)

Nazwa czasopisma, okres udziału, nazwa wydawcy czasopisma, charakter udziału (np. redaktor naczelny, redaktor z uprawnieniami do decydowania o przyjmowaniu prac do druku, członek rady naukowej, itp.)

1. „Kwartalnik Edukacyjny” (lista B); wydawca PCEN w Rzeszowie; pełnię funkcję Członka Rady Naukowej i recenzenta publikowanych materiałów; od 2005 roku do chwili obecnej; (zał. nr7.1)

2. Rocznik Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego - „Kultura – Przemiany – Edukacja”, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego; pełnię funkcję Zastępcy Redaktora Naczelnego (od 2013 roku do chwili obecnej):

- dwa pierwsze tomy (wydane w latach 2013 i 2014) miały charakter monografii Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego;

- od trzeciego tomu 2015 wydawnictwo zostało przekształcone w czasopismo naukowe i zarejestrowane w Polskiej Bibliografii Naukowej; Polskiej Bibliografii Narodowej; Polonie; Polindeksie; oraz w bazach naukowych: Copernicus; w Bazie Czasopism Społecznych i Humanistycznych (BazHum); w bazie CEJSH. W 2017 roku czasopismo zostanie poddane ocenie ministerialnej – punktacji. (ISSN 2300-9888; DOI 10.15584/kpe)

Do moich zadań należy przyjmowanie prac do druku (wstępna ich weryfikacja i współpraca z autorami tekstów), opiniowanie naukowe tekstów i przedłożenie ich do akceptacji członkom Rady Naukowej periodyku, oraz współpraca z systemami informacji o nauce i bazami naukowymi (wypełnianie warunków zawartych umów). (zał. nr7.2)

10. Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych (zał. nr8)

Nazwa organizacji lub towarzystwa, okres członkostwa, pełnione funkcje (np. prezes, sekretarz, członek zarządu, itp.)

1. Członek Światowego Towarzystwa Fenomenologii w USA od 2009 do chwili obecnej; (zał. nr8.1)

2. Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie

- Członek Towarzystwa Naukowego w Rzeszowie od 2011 do nadal. W latach 2011-2014 Członek Zarządu i Wiceprezes Towarzystwa Naukowego w Rzeszowie;

- Kierownik Sekcji Nauk o Rodzinie w Towarzystwie Naukowym w Rzeszowie od 2011 do chwili obecnej; (zał. nr8.2)

3. Towarzystwo Pedagogiczne – Oddział Rzeszów - w dniu 23.03.2017 roku odbyło się zebranie pracowników Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego konstituujące utworzenie oddziału TP w Rzeszowie. Wybrano Zarząd TP – Oddział Rzeszów, w którym zostałam powołana do pełnienia funkcji Członka Zarządu oraz Wiceprzewodniczącej TP. (zał. nr8.3)

11. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki (zał. nr9)

Rodzaj osiągnięcia, rok lub okres, charakter udziału habilitanta

- Zastępca Dyrektora Instytutu Pedagogiki na Uniwersytecie Rzeszowskim w latach 2002-2005; (zał. nr9.1)
- Członek Rady Programowej w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu, w latach 2001-2008; (zał. nr9.2)
- Kierownik Specjalności – Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza, w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu w latach 2002-2008; (zał. nr9.2)
- Przewodnicząca Zespołu Zadaniowego ds. Planowania i Organizowania Doskonalenia Zawodowego w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu, od roku ak. 2004/2005. do 2007/2008; (zał. nr9.2)
- Członek Komisji ds. Jakości Kształcenia w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego od 2011-2012r.; (zał. nr9.3)
- Członek Komisji Programowej na kierunku Nauki o Rodzinie – od roku ak. 2013/2014 do nadal; (zał. nr9.4)
- Członek Komisji ds. opracowania wniosku o uprawnienia do prowadzenia studiów II stopnia na kierunku Nauki o Rodzinie - w roku ak. 2013/2014; (zał. nr9.5)
- Członek Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego od 2014r do nadal; (zał. nr9.6)
- Kierownik Zakładu Dydaktyki i Teorii Wychowania w roku ak. 2014/2015; (zał. nr9.7)
- Kierownik i opiekun praktyk - grup studenckich na kierunku Nauki o Rodzinie (od 2012-nadal); (zał. nr9.8)
- Opiekun grup studenckich: opiekun roku - udział wielokrotny w różnych latach;
- Członek Komisji Rekrutacyjnych i Harmonogramowych – udział wielokrotny w różnych latach.

12.Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego (zał. nr10)

Opieka naukowa nad doktorantami i studentami:

1.Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Rzeszowskiego uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika z dniem 30.05. 2016r. Obecnie uczestniczę w seminarium doktoranckim prowadzonym na Wydziale Pedagogicznym przez prof. zw. dr hab. Kazimierza Szmyda. Powierzona mi została opieka naukowa nad doktorantami – mgr Anną Więcek - Miąsik i mgr Anną Szuba, które w swoich rozprawach realizują problematykę funkcjonowania rodziny i szkoły jako środowisk

wychowawczych. Początkiem roku akademickiego 2017/2018 nastąpi otwarcie przewodów doktorskich ww. osób i powołanie mnie na promotora pomocniczego. (zał. nr10.1)

2. Współpracuję ze Studenckim Kołem Naukowym Zainteresowań Psychologią PRO – Psyche działającym na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego:

- w roku ak. 2015/2016 sprawowałam opiekę merytoryczną nad realizowanymi przez studentów badaniami nt. „Brat i siostra – przyjaciel czy wróg? Relacje z rodzeństwem w percepcji uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych”;

- Aktualnie biorę udział w realizowanym przez studentów projekcie badawczym nt. „Zdrowie a funkcjonowanie rodziny”. (zał. nr10.2)

3. Od 2001 roku prowadzę seminaria licencjackie i magisterskie. (zał. nr 10.3)

Realizowana przez studentów problematyka badawcza wiąże się z funkcjonowaniem środowisk wychowania naturalnego i intencjonalnego, występującymi w nich trudnościami wychowawczymi i dysfunkcjami. W szczególności koncentruje się na wychowawczym funkcjonowaniu rodziny oraz działalności instytucji i organizacji wspierających rodzinę.

13. Staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich (zał. nr11)

Nazwa ośrodka, termin odbycia stażu, charakter stażu (np. staż podoktorski, praca na stanowisku – wymienić nazwę stanowiska, itp.).

Uczestniczyłam w następujących formach:

1. Międzynarodowy Uniwersytet Ekonomiczno – Humanistyczny w Równym, Instytut Pedagogiki, (Ukraina) – staż naukowy 04–29 października 2010r. Podczas stażu uczestniczyłam w spotkaniach z pracownikami katedr, na których omawiano m.in. problematykę dotyczącą realizowanych przez nich projektów badawczych. Brałam także udział w realizowanych przez pracowników zajęciach dydaktycznych (15 wykładach, 15 konwersatoriach) oraz indywidualnym szkoleniu nt. „Rola wartości w edukacji” (30 godzin). (zał. nr11.1)

2. Uniwersytet w Preszowie, Wydział Humanistyczno – Przyrodniczy – 13-17 luty 2012r. (projekt ERASMUS). Podczas stażu uczestniczyłam w spotkaniach naukowych z pracownikami, w realizowanych przez nich zajęciach dydaktycznych. Zrealizowałam także 5 godzin wykładów dla studentów. Tematy wykładów: „Edukacja aksjologiczna jako wyzwanie współczesności”; „Zjawisko przemocy w środowiskach wychowawczych”; „Toksykomania jako współczesne zagrożenie dla rozwoju dzieci i młodzieży”. (zał. nr11.2)

3. III Uniwersytet w Rzymie, Rome – Italy 53, Via Manin 00185, 02 – 12 maj 2012r. (Wizyta Studyjna w ramach projektu „UR – nowoczesność i przyszłość regionu”). Jej celem było rozwijanie umiejętności doskonalących pracę naukowo – dydaktyczną, a także wymiana doświadczeń w zakresie metod i technik kształcenia. Podczas stażu uczestniczyłam

w realizowanych przez pracowników zajęciach dydaktycznych (wykładach i warsztatach) oraz spotkaniach ze studentami. Wizytowałam współpracujące z III Uniwersytetem w Rzymie placówki edukacyjne – przedszkolne i szkolne (przedszkola i szkoły Marii Montessori), obserwowałam prowadzone w nich zajęcia dydaktyczne, pracę nauczycieli i wychowawców. (zał. nr11.3)

14. Wykonane ekspertyzy lub inne opracowania na zamówienie (zał. nr12)

Od 2010 roku prowadzę konsultacje pedagogiczne i uczestniczę w opiniowaniu Projektów Unijnych realizowanych przez Zespół Szkół Elektronicznych i Ogólnokształcących im. J. Groszkowskiego w Przemyśle.

- 1) Projekt „Młodzieżowe Laboratorium Nauki – Laboratorium Groszkowskiego” (2015 - nadal);
- 2) Projekt „Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę” (2012-2015); zakończony.
- 3) Projekt „Rozwój szkoły gwarancją sukcesu ucznia” (2011-2013); zakończony.
- 4) Projekt „Atrakcyjne zajęcia dla młodzieży IV LO w Przemyśle szansą na zdobycie wymarzonego indeksu i ciekawej pracy” (2010-2012); zakończony.

15. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych (zał. nr13)

1) Członek Rady Naukowo – Eksperckiej (organu reprezentującego Wydział Pedagogiczny UR) realizującej współpracę z Fundacją Pomocy Dzieciom im. S. Bieńczak z siedzibą w Brzozowie. Nadrzędnym celem działania Fundacji i Rady jest wspieranie rodzin i wypełnianie pieczy zastępczej, przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu społecznemu w obrębie środowiska lokalnego i regionalnego. Szczególnie ważnym przedsięwzięciem jest realizacja projektu – Wioska Dziecięca Nasz Dom w Brzozowie. Do zadań Rady należy naukowe, merytoryczne i praktyczne wspieranie działań Fundacji, organizowanie wykładów, konferencji i warsztatów dla osób zaangażowanych w pracę z rodzinami, dziećmi i środowiskiem lokalnym. Uczestniczę w realizacji ww. zadań Rady od kwietnia 2016 do chwili obecnej; (zał. nr13.1)

2) Członek Wydziałowej Komisji Konkursowej na najlepszą pracę magisterską w roku ak. 2016/2017. Prowadziłam analizę treści złożonych do konkursu prac i uczestniczyłam w ich opiniowaniu oraz rozstrzyganiu konkursu; (zał. nr13.2)

3) Członek grupy ekspertów funkcjonującej w ramach Europejskiego Projektu „Horyzont 2020”. Zadaniem ekspertów jest ocenianie składanych wniosków oraz realizacji projektów finansowanych z unijnych środków (rejestracja: Zofia Frączek nr EX2014D209433); uczestniczę w tej grupie od 2014 roku do chwili obecnej. (zał. nr13.3)

16. Recenzowanie publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych (zał. nr14)

I. Recenzowanie artykułów publikowanych w krajowych czasopismach naukowych:

Realizuję recenzje w następujących czasopismach naukowych:

1. „Kwartalnika Edukacyjnego”; (lista B MNiSW) - stałe recenzowanie tekstów od 2005 roku do chwili obecnej – zrecenzowałam 20 tekstów; (zał. nr14.1)
2. „Horyzonty Wychowania”; (lista B MNiSW) – recenzowanie tekstów od 2015 roku do chwili obecnej - zrecenzowałam 1 tekst. (zał. nr14.2)

17. Inne osiągnięcia, nie wymienione w pkt. III A – III P

Nazwa osiągnięcia, rok, krótka charakterystyka osiągnięcia, charakter udziału habilitanta

(potwierdzenie tych osiągnięć we wskazanych już wcześniej załącznikach)

- Pełniąc funkcję Zastępcy Dyrektora Instytutu Pedagogiki (w latach 2002-2005) odpowiadałam za organizację i realizację procesu kształcenia na studiach stacjonarnych, wypełnianie przez studentów różnic programowych. Brałam również udział w opracowywaniu planów studiów, punktów ECTS oraz sylabusów, a także w przygotowywaniu Instytutu do akredytacji (gromadzenie dokumentów i opracowywanie raportu prezentującego działalność naukowo – badawczą, dydaktyczną oraz organizacyjną Instytutu Pedagogiki).
- Jako Członek Komisji ds. Jakości Kształcenia (od 2011 roku do chwili obecnej) uczestniczyłam w opracowywaniu planów studiów, punktów ECTS oraz efektów kształcenia dla kierunków – Nauki o Rodzinie oraz Pedagogika. Przygotowywałam system modułowego opisu przedmiotów oraz pełniłam i w dalszym ciągu realizuję funkcję koordynatora kilku przedmiotów: Teoretyczne podstawy wychowania; Wybrane zagadnienia pedagogiki rodziny; Pedagogika rodziny; Społeczne aspekty funkcjonowania rodziny.
- Pełniąc funkcję kierownika praktyk oraz opiekuna grup studenckich realizujących praktyki na kierunku Nauki o rodzinie (w latach 2012/2013 i 2013/2014) opracowałam program praktyki śródrocznej i ciągłej oraz nawiązałam i nadal prowadzę współpracę z wieloma instytucjami, w których studenci odbywają praktyki.
- Będąc członkiem Komisji ds. opracowania Wniosku o Uprawnienia do Prowadzenia Studiów II stopnia na kierunku Nauki o Rodzinie (w roku ak. 2013/2014) brałam udział w przygotowaniu planu studiów, efektów kształcenia, sylabusów, planu i programu praktyk studenckich oraz opracowaniu charakterystyki działalności naukowej zespołów badawczych.
- Pełniąc funkcję kierownika Zakładu Teorii Kształcenia i Wychowania (od 01.03 2014 do 30.08.2015) prowadziłam działania związane z koordynowaniem pracy dydaktycznej, organizacyjnej i naukowej pracowników zakładu.